

De clash of generations?

2011/41
09 | 06 | 2011

MENSEN

WELVAART

BESCHERMING

Brieuc Van Damme
Fellow

De vergrijzing is nog maar net voelbaar, en de eerste generatieconflicties steken de kop al op. De oude garde begrijpt de verontwaardiging van de jongeren niet, en de jongeren begrijpen het onbegrip van de ouderen niet, zo de verontwaardiging aan beide kanten van de generatiegrens voedend. Opmerkelijk daarbij is dat leeftijd een veel grotere rol lijkt te spelen dan politieke kleur. De maatschappelijke breuklijnen zullen niet langer verticaal, maar tussen de verschillende leeftijdsgroepen lopen.

Aanleiding van de meest recente intergenerationele hetze zijn de uitspraken van sp.a krokodil Tobback over de verwende, hedonistische en weinig geëngageerde jeugd. Het belette animo/jong sp.a voorzitter Anke Gittenaer niet haar partijgenoot in de krant van antwoord te dienen. Felix De Clercq ligt mee aan de basis van de SHAME-betogingen tegen het politiek immobilisme van een regering waarvan zijn eigen vader Justitie leidt. Jong CD&V-voorzitter Pieter Marechal zei verleden week nog in een opiniestuk dat het wanbeleid van de voorbije decennia het toekomstperspectief van de jonge en toekomstige generaties in gevaar heeft gebracht. Moedig

toch als je weet dat de toenmalige CVP bijna onafgebroken de premier geleverd heeft tussen 1949 en 1999. En in een open brief neemt de 35-jarige Open VLD voorzitter van Leuven Lorin Parys de "schuld annex rentelast" en het "lege Zilverfonds" op de korrel, goed wetende wie tussen 1999 en 2007 geen gebruik heeft gemaakt van de economische hoogconjunctuur om ons op de vergrijzing voor te bereiden (pijnloos de schuld afbouwen dankzij dalende rentelasten, spaarpotje aanleggen voor de volgende generaties).

Stilaan dringen de maatschappelijke implicaties van een verouderende samenleving tot ons door.

Niet alleen moeten we recurrent 17 miljard besparen, volgens de Studiecommissie voor de Vergrijzing moeten we daarboven 5% van het BBP, of 16 miljard euro, extra vinden om de toekomstige pensioenen en gezondheidszorguitgaven te betalen. Geen wonder dat de jongeren dit niet zomaar willen slikken. Na Huntington's 'clash of civilisations', de 'clash of generations'?

Niet enkel ons eigen verouderingsproces boezemt angst in, ook dat van de anderen kan dat. Moeten de jongere generaties werkelijk opdraaien voor het gebrek aan vooruitzending van hun voorgangers? Je hoort wel eens dat voorspellen moeilijk is, vooral als het om de toekomst gaat. Dit geldt echter niet voor demografie. De sociaal-economische tsunami hebben we decennia geleden vorm zien krijgen en dreigend dichterbij komen, maar tot nog toe verzuimden we er ten gronde iets aan te doen.

Jongeren hebben met het status quo meer te verliezen, zoveel is duidelijk. Dat zie je in hun maatschappelijk engagement – en dan heb ik het niet alleen over het verenigingsleven. De groep ouderen mag dan wel relatief gezien aandikken, het zijn de politieke jongeren die aan een opmars bezig zijn. Zie hier een eerste demografische paradox.

Uit onderzoek van de KULeuven blijkt dat 35% van de 113 Vlaamse gekozenen van 13 juni 2010 jonger zijn dan 40 jaar, tegen 25% in 2003 en 34% in 2007. Met slechts 3 gekozenen ouder dan 60 jaar lijden de ouderen aan een belangrijke democratische ondervertegenwoordiging, een onrustwekkende evolutie. "De verjongingstrend van de politiek zet zich voort", besluiten de onderzoekers.

De boodschap die deze jonge en gemotiveerde politieke krachten moeten uitdragen moet er één worden van samenwerking tussen de generaties. De keerzijde van de vergrijzingmedaille verbergt namelijk tal van opportuniteiten. De belangrijkste is dat we de tanende welvaartsstaat kunnen verbeteren door te hervormen. Onze sociale zekerheid is gebaseerd op repartitie: de bijdragen van vandaag worden gebruikt voor de pensioenen en gezondheidszorguitgaven van vandaag. Op die manier garanderen we de solidariteit tussen de generaties, maar negeren we het demografisch risico, de vergrijzing. Een duurzame welvaartsstaat moet met beide rekening houden. Door een deel van de bijdragen te kapitaliseren, het is te zeggen binnen eenzelfde generatie op te sparen, kan het systeem voor een stuk afgeschermd worden van demografische schommelingen.

Neem de babyboomgeneratie, de rijkste uit de vaderlandse geschiedenis. Zij willen en kunnen meer doen voor hun toekomstige zorgafhankelijkheid. Door hun spaargelden op een efficiënte en billijke manier naar de sector voor ouderenzorg te kanaliseren kan selectiever omgesprongen worden met publieke middelen en meer worden gedaan voor zij die het echt nodig hebben.

Verschenen als opiniestuk in De Morgen van 07/06/2011

Kapitalisatie moet één van de ingrediënten zijn van een 'grand design' voor een hervormde welvaartstaat, samen met andere essentiële ingrepen zoals de hervorming van de arbeidsmarkt, de samenwerking tussen generaties op alle niveaus (denk aan de kinderopvang) en de alternatieve financiering van de sociale zekerheid. Het momentum is er. De budgettaire noodzaak ook. Nu kan het maatschappelijke draagvlak voor een grondige modernisering van ons sociaal zekerheidssysteem worden gevonden, en een generatieconflict worden vermeden.

Brieuc Van Damme

Is Fellow aan het Itinera Institute, gastdocent aan de Universiteit Antwerpen en auteur van het boek 'Het grijze goud', Roularta Books 2010. Hij schrijft deze bijdrage in eigen naam.

Voor duurzame economische groei en sociale bescherming.

ONAFHANKELIJKE DENKTANK

KLARE IDEEËN, KLAAR VOOR ACTIE

Itinera Institute VZW

Leopold II Laan 184d B-1080 Brussel
T +32 2 412 02 62 - F +32 2 412 02 69

info@itinerainstitute.org
www.itinerainstitute.org

Verantwoordelijke uitgever: Marc De Vos, Directeur